

Asia: VN/5477/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulosottokaaren muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ehdotuksen tavoitteita hyvinä ja ehdotusta kannatettavana. Ulosoton kehittämisessä on otettava huomioon sekä velallisen että velkojan intressit ja ehdotus on tältä osin onnistunut. Ehdotettu malli pidentää hieman velanmaksun kokonaisaikaa. Kohoavien korkojen tilanteessa velallinen voi myös halutessaan vapaaehtoisesti luopua kokonaan tai osittain vapaakuukausista, jos katsoo tilanteensa sen mahdollistavan ja kokee, että korkokulut muutoin muodostuisivat kohtuuttomiksi.

Vapaakuukausien lisäämisellä voi katsoa olevan myönteistä merkitystä erityisesti kaikkein pienituloisimpien velallisten näkökulmasta. Heidän kohdallaan ulosmittaus on voinut johtaa myös toimeentulotuen saantiin. VNTEAS selvityksen mukaan ulosmittaus ja toimeentulotuen saanti kohdistuvat laajasti samaan asiakasryhmään, mutta vain pieneltä osalta ulosmitataan tuloja heidän ollessa toimeentulotuen asiakkaana. Heidän kohdalla vapaakuukaudet voivat poistaa hetkellisesti tarpeen kuukausittaiselle toimeentulotuella tai tarpeen myöntää joitain isompia kodinhankintoja täydentävänä toimeentulotukena. Toimeentulotuki on tarkoitettu viimesijaiseksi keinoksi turvata henkilön ja perheen toimeentuloa. Tästä syystä kaikki muutokset, jotka vähentävät tarvetta turvautua toimeentulotukeen, ovat kannatettavia. Perustoimeentulotuen rahoittavat valtio ja kunnat puoleksi, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki puolestaan sisältyvät vuoden 2023 alussa aloittavien hyvinvointialueiden saamaan rahoitukseen valtiolta. Toimeentulotukeen kohdistuvien menovähennysten ei voi arvioida olevan valtion talouden kannalta merkittäviä, mutta joka tapauksessa oikean suuntaisia.

Huomion kiinnittäminen tavanomaista suurempien tulonhankkimiskustannusten huomioimiseen ulosmittauksen rajoitusperusteena ei esityksen mukaan tuota suoria työllisyysvaikutuksia. Ajankohtaisessa taloustilanteessa voi muutoksella olla merkitystä siinä, että työssäkäyntiä on yksilön näkökulmasta kannattavaa jatkaa ulosmittauksesta ja työssäkäyntikustannusten merkittävästä kasvusta huolimatta.

Vaihtoehtoisista toteuttamistavoista valittu uudistus on ainakin nopeasti toteutettavista malleista toimivin ja paras kompromissi. Pidemmällä aikavälillä kokonaisuudistus ja ulosottojärjestelmän yksinkertaistaminen sekä eri sosiaaliturvaetuuksien kohtelun tarkastelu voisi olla perusteltua. Sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu oikeusministeriön asettamaan sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus - työryhmään, jonka tavoitteena on, että sosiaaliturvaetuuksien suhdetta ulosmittaukseen arvioidaan kokonaisuutena ja että esitetyillä uudistusvaihtoehdoilla tavoitellaan järjestelmän yksinkertaistamista.

Pohjola Pasi
Sosiaali- ja terveysministeriö

Vuorenpää Paula
Sosiaali- ja terveysministeriö